

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Plan działania

Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

na lata 2012-2013

Zatwierdził

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk

Data i podpis

11.07.2012

ZASTĘPCA DYREKTORA

Mieczysław Paradowski

Lipiec 2012

z up. DYREKTORA
DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Renata Zielinska
ZASTĘPCA DYREKTORA

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
1. Priorytety.....	5
2. Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.....	8
I. Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat	
II. Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i know-how	
III. Przygotowanie programów szkoleniowych dla lokalnych grup działania w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi	
IV. Zarządzanie siecią	
V. Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej	
VI. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej	
VII. Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich	

Załącznik nr 1.

Działania szczegółowe zaplanowane do realizacji w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Wprowadzenie

Pierwsze lata funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i doświadczenia z realizowanych w ramach „*Planu działania KSOW na lata 2008-2009*” i „*Planu działania KSOW na lata 2010-2011*” przedsięwzięć pokazują, że sieć służy przede wszystkim integracji środowisk wiejskich, co przekłada się między innymi na podniesienie poziomu aktywności społecznej mieszkańców wsi i ich uczestnictwa w życiu społeczno – gospodarczym.

W proces ustalania i realizacji obydwu planów działania włączonych zostało wiele podmiotów, aktywnie zaangażowanych w rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. a przede wszystkim samorządy województw, gmin i powiatów, organizacje branżowe, izby rolnicze, instytuty resortowe, organizacje pozarządowe, jednostki badawczo-rozwojowe i ośrodki doradztwa rolniczego. Sekretariaty regionalne KSOW, budując swoje plany działania, zwracały szczególną uwagę na potrzebę należytego przeprowadzenia konsultacji społecznych projektów planów tak, aby w pełni odzwierciedlały one potrzeby społeczności w regionach. Przedsięwzięcia, jakie podjęto nakierowane zostały na propagowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem poszanowania lokalnych tradycji i ochrony dziedzictwa kulturowego wsi.

W ramach realizacji „*Planu działania KSOW na lata 2008-2009*” zorganizowano: 218 konferencji, seminariów i innych spotkań, 65 różnego rodzaju konkursów, 60 wizyt studyjnych, 92 szkolenia, uczestniczono w 70 imprezach targowych i wystawienniczych promując produkty regionalne,

Doświadczenia zebrane w trakcie realizacji pierwszego planu działania KSOW pozwoliły także na znaczną aktywizację działań w „*Planie działania na lata 2010-2011*”. Tylko w roku 2010 zorganizowano: 481 konferencji, seminariów i innych spotkań, 96 różnego rodzaju konkursów, 69 wyjazdów studyjnych, uczestnictwo w 119 imprezach targowych promujących produkty regionalne. Powyższe zestawienie pokazuje znaczne przyspieszenie aktywności KSOW w Polsce. Ze zrealizowanych w 2010 roku ww. projektów, 196 służyło bezpośrednio identyfikacji i przeniesieniu dobrych praktyk. Także wiele innych, zrealizowanych projektów, pośrednio przyczyniało się do realizacji tego celu.

W ramach działania KSOW, w styczniu 2010 roku, został uruchomiony portal internetowy Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, który jest podstawowym narzędziem do komunikacji i budowania sieci kontaktów pomiędzy partnerami sieci oraz wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w pracę na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Strona KSOW administrowana jest na bieżąco, dzięki czemu informacje, które znajdują się na stronie głównej są zawsze aktualne i odzwierciedlają bogaty kalendarz wydarzeń, w które zaangażowany jest zarówno Sekretariat Centralny, sekretariaty regionalne oraz partnerzy KSOW. Portal zawiera bardzo wiele cennych informacji zarówno dla instytucji, które już zaangażowane są w pracę na rzecz rozwoju obszarów wiejskich jak również dla podmiotów, które dopiero chcą stać się partnerami KSOW. Jest między innymi źródłem informacji w zakresie m.in. działalności, Lokalnych Grup Działania, Grup Producentów Rolnych. Posiada bazę danych o najlepszych projektach realizowanych w ramach programów UE oraz informacje na temat finansowania operacji w ramach PROW 2007-2013 i inne użyteczne linki.

W ramach działalności Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, raz na kwartał, wydawany jest Biuletyn KSOW. Biuletyn Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich jest ważną publikacją w systemie działań informacyjnych podejmowanych w ramach KSOW. W każdym numerze prezentowane są efekty działania Sekretariatu Centralnego i jednego z sekretariatów regionalnych KSOW oraz artykuły problemowe dotyczące wybranych tematów. W Biuletynie stworzona została także możliwość zaprezentowania swojej działalności przez partnerów KSOW i oceny ich współpracy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich. Biuletyn zamyka

rubryka „Z życia KSOW”, w której krótko przedstawiane są najważniejsze wydarzenia i imprezy organizowane przez sekretariaty regionalne.

Najlepsze projekty, zrealizowane w ramach środków KSOW oraz najlepsze projekty zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, były promowane także poprzez kampanię w Polskim Radio. Łącznie, w 2010 r. w ramach środków KSOW zrealizowano 20 audycji. Ponadto zrealizowanych zostało 20 krótkich filmów promujących najlepsze projekty na portalu KSOWtv.

W celu pokazania najlepszych projektów w zakresie infrastruktury wsi, zrealizowanych na obszarach wiejskich, od maja 2004 roku, przy wsparciu środków Unii Europejskiej Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w ramach działalności Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, organizuje się od 2009 roku konkurs „Przyjazna wieś”.

Sekretariat Centralny KSOW i sekretariaty regionalne organizują także bardzo dużo ciekawych imprez, szczególnie w zakresie ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego, w tym także tradycji kulinarnych. Tego typu imprezy w sposób bezpośredni przyczyniają się do edukacji uczestników, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, w zakresie historii, tradycji i dziedzictwa kulturowego polskiej wsi.

Gdy uwzględnimy korzyści jakie obszary wiejskie uzyskują dzięki realizacji różnorodnych działań prowadzonych w ramach KSOW w sferze poprawy jakości życia, kultywowania tradycji i kultury, ich znaczenie jeszcze bardziej rośnie dla społeczeństwa wiejskiego. Działania KSOW wzmacniają poczucie własnej wartości mieszkańców wsi, dając im szansę na nowe lepsze życie i są czynnikiem hamującym migrację młodzieży wiejskiej.

Zebrane doświadczenia pokazują, że Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich dobrze służy beneficjentom programów UE w zakresie dopływu wiedzy i informacji o najlepszych projektach realizowanych na obszarach wiejskich, wspomaga podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, które zapewniają zrównoważony rozwój wsi, ład architektoniczny i zachowanie piękna krajobrazu.

Plan działania KSOW na lata 2012-2013 stanowi kolejny istotny krok w rozpoczętym w 2007 roku procesie budowy Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Nadrzędną misją opracowanego planu jest służyć przede wszystkim lepszemu przepływowi informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w działania na rzecz polskiej wsi i jej mieszkańców. Aktywna polityka Kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wobec KSOW, spowodowała, że sieć stała się forum aktywnej wymiany dobrych praktyk, wiedzy i doświadczeń we wdrażaniu programów i projektów służących zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich. KSOW stał się także instrumentem wspierającym administrację rządową i samorządową w realizacji zadań z zakresu rolnictwa i obszarów wiejskich realizowanych zarówno w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, jak i programów operacyjnych polityki spójności zgodnie z celem horyzontalnym nr 6 „Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich” Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia. W planie działania KSOW na lata 2012-2013 szczególnie ważne dla przyszłości rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce są te działania KSOW, które w sposób pośredni i bezpośredni będą przyczyniać się do poprawy jakości życia i warunków pracy mieszkańców wsi, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz sytuacji ekonomicznej rolników i pozostałych mieszkańców obszarów wiejskich.

Pracownicy sekretariatów regionalnych i Sekretariatu Centralnego oraz partnerzy KSOW pracowali wspólnie nad przygotowaniem optymalnego, uwzględniającego interesy wszystkich stron „Planu Działania KSOW na lata 2012 – 2013”.

Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz. 436) Sekretariat Centralny KSOW, na podstawie projektów Planu działania przekazanych przez sekretariaty regionalne, przygotowuje projekt Planu działania, uwzględniając w nim również zadania Sekretariatu Centralnego. Każdy sekretariat regionalny przy budowie projektu Planu działania zasięgał opinii podmiotów działających w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, z którymi współpracuje się w ramach KSOW, na temat projektu Planu działania w zakresie dotyczącym województwa, podając go do publicznej wiadomości na stronie internetowej portalu KSOW lub na stronie internetowej administrowanej przez urząd marszałkowski, wraz z określeniem terminu zgłaszania opinii.

Również Sekretariat Centralny KSOW na stronie portalu zamieścił informacje nt. przyjętych priorytetów i rozpoczęciu prac nad budową Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Partnerzy społeczni KSOW o zasięgu krajowym przekazali propozycje projektów, których wykonanie przyczyniać się będzie do realizacji celów i priorytetów KSOW.

Największa liczba zgłoszonych projektów wiązała się z realizacją priorytetów dotyczących: promowania rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej; wsparcie rozwoju turystyki wiejskiej w tym agroturystyki, promocja produktu tradycyjnego i lokalnego oraz żywności wysokiej jakości oraz promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i spójności terytorialnej.

Pod tym kątem ustalony został także pakiet działań, poprzez które realizowane będą cele i wybrane priorytety w następnych dwóch latach. Harmonogram prac nad dokumentem został opracowany w taki sposób, aby zapewnić partnerom jak najszerszy udział w jego tworzeniu. Każdy z partnerów KSOW może aktywnie uczestniczyć w tworzeniu regionalnych planów działań i zgłaszać do nich propozycje swoich inicjatyw. Poznanie zamierzeń partnerów KSOW zaowocuje podjęciem wspólnej realizacji wielu zadań. Sekretariaty regionalne KSOW budując swoje plany działania zwracali szczególną uwagę na potrzebę należytego przeprowadzenia konsultacji społecznych projektów planów tak, aby w pełni odzwierciedlały one potrzeby regionalnych społeczności i były zgodne z obowiązującymi przepisami. Przyjęty tryb pracy pozwolił na zidentyfikowanie wielu ciekawych inicjatyw na wszystkich poziomach: lokalnym, regionalnym i centralnym. Na podstawie zgłoszonych propozycji opracowany został projekt „Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012-2013”. Projekt planu działania, został w dniu ..... pozytywnie zaopiniowany przez Grupę Roboczą do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

1. PRIORYTETY

W latach 2012-2013 kontynuowane będą działania realizujące główne cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich określone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013:

1. Wspieranie wymiany doświadczeń oraz wiedzy fachowej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.
2. Aktywizacja podmiotów zaangażowanych lub potencjalnie mogących zaangażować się w rozwój obszarów wiejskich.
3. Wzmacnianie potencjału administracji zaangażowanej w rozwój obszarów wiejskich.
4. Usprawnienie przepływu informacji na temat programów związanych z obszarami wiejskimi.
5. Promocja poszukiwania rozwiązań innowacyjnych dla rozwoju obszarów wiejskich.

6. Wsparcie MRiRW w zakresie analizy i oceny polityki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce.

W oparciu o propozycje przekazane przez sekretariaty regionalne oraz partnerów KSOW, Sekretariat Centralny przygotował projekt sześciu priorytetów dla realizacji celów w ramach działań Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012 - 2013. Przyjęte priorytety odzwierciedlają najważniejsze wyzwania stojące przed polityką rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w najbliższych dwóch latach. W dniu 28 czerwca 2011 r. Grupa Robocza ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich przyjęła poniżej wymienione priorytety, które stanowiły podstawę dla przygotowania projektów planów działania na poziomie centralnym i województwa i będą podstawą do wyboru i realizacji zadań w ramach Planu działania KSOW.

I. Wzmacnianie efektywności realizacji zadań przez lokalne grupy działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz budowy i realizacji lokalnych strategii rozwoju

Doświadczenia zdobyte podczas realizacji osi IV Leader w ramach PROW 2007-2013 pokazują, że potrzebne jest dalsze wspieranie lokalnych grup działania w celu zwiększenia efektywności realizowanych przez nie działań. Konieczna jest także dalsza aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie potencjału społecznego na wsi. Podniesienie umiejętności LGD w zakresie realizacji lokalnych strategii rozwoju, wiedzy w zakresie zarządzania projektami oraz wykorzystywania narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych przyczyni się do poprawy efektywności wykonywanych przez LGD zadań oraz zwiększy aktywność mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie uczestnictwa w realizacji LSR. Aktywność lokalnych grup działania powinna przyczynić się do wzmocnienia kapitału społecznego na wsi, poprawy samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.

II. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej

Warunkiem rozwoju obszarów wiejskich jest rozwój wszelkich form przedsiębiorczości prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy, a także dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej. W Polsce działania promujące rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz promocja wspólnych form działalności rolniczej, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych, dają ogromną szansę mieszkańcom obszarów wiejskich na poprawę ich bytu. Niskie dochody wynikające z niedostatecznego wykorzystania zasobów pracy rodzin wiejskich to podstawowy problem społeczno-ekonomiczny. Rolnictwo absorbuje coraz mniejszy zasób siły roboczej. W związku z tym ciężar zatrudnienia wiejskich zasobów pracy powinny przejmować działalności nierolnicze. Z tego punktu widzenia szczególnie istotne jest wszechstronne wsparcie dla procesu tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na wsi oraz ułatwiania zatrudnienia w lokalnych ośrodkach miejskich dla mieszkańców wsi. Pobudzenie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich pośrednio wpływa także na możliwość koncentracji produkcji rolniczej i przejście ludności związanej z rolnictwem do pracy w innych sektorach gospodarki, a co za tym idzie – tworzy warunki dla przekształceń wewnątrz sektora rolnego, w tym zwłaszcza redukcji bezrobocia ukrytego, powiększania areału gospodarstw rolnych, ich modernizacji, poprawy konkurencyjności i ukierunkowania rynkowego produkcji. Rozwój wspólnych form działalności rolniczej i związanej z obrotem i przetwórstwem rolno-spożywczym, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych wzmocni natomiast konkurencyjność rolnictwa i zapewni zwiększenie zysków z działalności rolniczej dotychczas przejmowanych przez inne organizacje niezwiązane bezpośrednio z produkcją rolniczą.

III. Wsparcie rozwoju turystyki wiejskiej w tym agroturystyki, promocja produktu tradycyjnego i lokalnego oraz żywności wysokiej jakości

Bogactwo natury, krajobrazy, tradycje kulturowe polskiej wsi stanowią dobrą bazę dla rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej. Niezbędna jest więc kontynuacja działań podjętych w okresie 2010-2011 wspierających rozwój lokalny na obszarach wiejskich poprzez promocję i upowszechnianie wiedzy na temat rozwoju turystyki, w tym agroturystyki oraz promocję tradycyjnych produktów lokalnych i regionalnych. Wymiana doświadczeń w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej oraz promocji produktu tradycyjnego i lokalnego pozwoli na efektywne wykorzystanie zasobów regionalnych i lokalnych w tym zakresie, co przyczyni się do poprawy dochodów rolników i mieszkańców wsi.

Promocja żywności wysokiej jakości ma na celu zachęcić konsumentów do spożywania produktów żywnościowych wysokiej jakości produkowanych w Polsce. Jednocześnie poprzez uczestnictwo w prowadzonych różnego rodzaju formach promocji (targi, wystawy, jarmarki i inne) realizowany jest cel wspólnotowej polityki w zakresie żywności.

IV. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i spójności terytorialnej

Urozmaicony krajobraz obszarów wiejskich w Polsce, charakteryzujący się występowaniem bogactwa gatunków roślin i zwierząt, stanowi o walorach pozaprodukcyjnych wsi i rolnictwa w Polsce. Różnorodność kulturowa i przyrodnicza polskiej wsi może być traktowana jako szczególna wartość, godna zachowania i pielęgnacji. Dlatego też tak ważne jest, aby rozwój obszarów wiejskich odbywał się w sposób zrównoważony. Rozwój ten odbywa się w oparciu zarówno o środki własne mieszkańców wsi jak też w ramach programów Polityki Spójności czy też WPR. Wdrażanie programów oraz realizacja inwestycji prywatnych wywołują określone zmiany w użytkowaniu ziemi i strukturze krajobrazu, przy czym, w przeciwieństwie do Europy Zachodniej, w Polsce są to zmiany dynamiczne, które odbywają się przede wszystkim w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nierozważne gospodarowanie przestrzenią może przynieść niekorzystne skutki zarówno dla rolnictwa, jak i dla środowiska.

W ramach przeglądu WPR wprowadzono do katalogu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich tzw. nowe wyzwania. Pojawienie się nowych wyzwań związanych z koniecznością łagodzenia skutków zmian klimatu, rozwoju źródeł energii odnawialnych, racjonalnego zarządzania zasobami wodnymi i ochrony różnorodności biologicznej powoduje, że promocja dobrych praktyk w ramach drugiego filara WPR nabiera nowego wymiaru. Wzmocnienie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich jest również nieodzowne, w celu spotęgowania wysiłków w dziedzinie innowacyjności tak, aby sprostać nowym wyzwaniom dotyczącym ochrony środowiska naturalnego włączając w to promocję odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw drugiej generacji.

Dlatego w ramach Sieci koniecznym będzie identyfikowanie i rozpowszechnianie najlepszych praktyk w zakresie projektów realizowanych w ramach tzw. nowych wyzwań. Ponadto w okresie 2012-2013 będą kontynuowane, przede wszystkim na szczeblu regionalnym, działania upowszechniające najlepsze praktyki w zakresie przygotowywania i realizacji projektów z zakresu rolnictwa i rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich w oparciu o publikacje oraz portal internetowy KSOW.

V. Wsparcie działań na rzecz zachowania i ochrony tradycji oraz dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wsi

Obraz polskiej wsi zmienia się bardzo szybko. Ulega modernizacji. Dlatego też istnieje potrzeba kontynuacji działań w celu zachowania unikalności kulturowej krajobrazu wiejskiego, konserwacji typowych zabudowań lokalnych, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego. Trzeba dbać również o edukację młodego pokolenia w tym zakresie. Równocześnie należy prowadzić działania zapobiegające zanikaniu śladów dziedzictwa i tradycji na naszej wsi. Należy szeroko promować polską wieś i jej bogactwo kulturowe.

Chociażby po to, by obszary wiejskie odwiedzało więcej turystów. Kulturowanie tradycji i zachowanie obyczajów jest także czynnikiem integracji społeczności wiejskiej.

Organizowane w ramach Sieci Obszarów Wiejskich imprezy mają na celu zachowanie tradycji i ochronę dziedzictwa kulturowego polskiej wsi. Tego typu imprezy w sposób bezpośredni przyczyniają się do edukacji i kształtowania wśród dzieci i młodzieży postawy poszanowania dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych.

VI. Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku i jej drugiego filaru rozwoju obszarów wiejskich

Istnieje potrzeba utrzymania silnej Wspólnej Polityki Rolnej, która powinna być oparta na dwóch filarach. Ważnym problemem WPR staje się na nowo zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego. Według szacunków FAO w 2050 o 70 % zwiększy się zapotrzebowanie na żywność. Szacuje się bowiem, że na świecie będzie około 9 miliardów ludzi. Już obecne statystyki mówią o 1 miliardzie żyjących w ubóstwie i głodzie. Ważne jest zatem utrzymanie potencjału produkcyjnego w Europie i na świecie, aby zapewnić pokrycie wzrastających potrzeb żywnościowych.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich w ramach filaru II WPR powinna zmierzać szczególnie do coraz większego wykorzystania Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na działania związane z rozwojem wsi. W ramach II filaru WPR powinny być przede wszystkim prowadzone działania uzupełniające w stosunku do działań rozwoju obszarów wiejskich prowadzonych w ramach polityki spójności wymagające specyficznego podejścia i angażowania w ich realizację mieszkańców wsi. Najważniejszymi wyzwaniem, jakie stoją przed polityką spójności w zakresie rozwoju obszarów wiejskich są: zapewnienie miejsc pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich, poprawa jakości i dostępności infrastruktury technicznej i społecznej na wsi oraz poprawa wahałowej mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich.

W celu maksymalnego ograniczenia ujemnych skutków rozwoju miast dla obszarów wiejskich należy położyć nacisk na wdrożenie po roku 2013 w ramach polityki rozwoju regionalnego koncepcji tworzenia partnerstw wiejsko-miejskich w celu zrównoważonego rozwoju aglomeracji wiejsko - miejskich.

W ramach polityki dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich konieczne jest zintegrowanie istniejących instrumentów wspierania tych obszarów (w szczególności zintegrowanie instrumentów w ramach polityki spójności i WPR), w sposób umożliwiający koncentrację i koordynację wsparcia zarówno w wymiarze programowym, jak i finansowym oraz ograniczenie sytuacji rozpraszania środków.

2. DZIAŁANIA KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH

Plan Działania KSOW zawiera ściśle określone działania zgodnie z art. 68 ust. 2 lit. b rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), § 7 ust 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów (Dz. U. Nr 53, poz. 436) oraz Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, to jest:

I. Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat.

Cele działania: identyfikacja przykładów dobrych projektów zrealizowanych w ramach programów UE w zakresie modernizacji rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju

obszarów wiejskich, przekazywanie informacji na temat dobrych praktyk oraz działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Formy realizacji działania:

- poprzez strony internetowe,
- biuletyn KSOW,
- publikacje informacji o zrealizowanych najlepszych projektach,
- opracowywanie i aktualizacja baz danych na temat dobrych praktyk,
- organizacja konkursów w celu wyłonienia najlepszych zrealizowanych projektów,
- konferencje, seminaria informacyjne, festyny, jarmarki,
- wyjazdy studyjne.

Odbiorcy: rolnicy, producenci rolni i przetwórcy, związki branżowe, stowarzyszenia działające w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich, doradcy ośrodków doradztwa rolniczego, eksperci ds. rozwoju rolnictwa, gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich, samorzady, fundacje i inne organizacje działające w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

II. Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i „know-how”.

Cele działania: wspieranie działalności w zakresie zrównoważonego rozwoju rolnictwa, gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich poprzez wymianę doświadczeń, zachęcanie do czerpania wiedzy z doświadczeń innych podmiotów, informacja o najlepszych projektach zrealizowanych w ramach programów pomocy UE.

Formy realizacji działania:

- poprzez strony internetowe,
- biuletyn KSOW,
- publikacje,
- konferencje, seminaria, z udziałem innych krajowych sieci obszarów wiejskich, krajowych i międzynarodowych partnerów KSOW,
- wyjazdy studyjne i spotkania na których zainteresowane osoby będą mogły czerpać wiedzę na temat zrealizowanych najlepszych projektów i możliwości pozyskania funduszy UE na realizację planowanych projektów,
- wystawy, pokazy, targi, promujące dobre praktyki w rolnictwie, gospodarce żywnościowej i na obszarach wiejskich

Odbiorcy: rolnicy, producenci rolni i przetwórcy, związki branżowe, stowarzyszenia działające w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich, doradcy ośrodków doradztwa rolniczego, eksperci ds. rozwoju rolnictwa, gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich, samorzady, fundacje i inne organizacje działające w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

III. Przygotowanie programów szkoleniowych dla lokalnych grup działania w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi grupami działania.

Cele działania: wspieranie zdobywania, uaktualniania i doskonalenia umiejętności zarządczych lokalnych grup działania (LGD) - podmiotów zaangażowanych we wdrażanie osi IV Leader PROW 2007-2013.

Formy realizacji działania:

- wspieranie opracowania materiałów informacyjnych i szkoleniowych dla LGD,
- organizacja szkoleń, seminariów, spotkań, e-learning,

- poprzez strony internetowe KSOW,
- analizy i publikacje.

Odbiorcy: lokalne grupy działania.

IV. Zarządzanie siecią.

Cele działania: wspieranie rozwoju Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, aktywizowanie partnerów sieci oraz prowadzenie ocen i analiz w zakresie realizacji zadań przez KSOW w zakresie wspierania wdrażania programów pomocy UE w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

Formy realizacji działania:

- poprzez strony internetowe,
- biuletyn KSOW,
- spotkania, seminaria i konferencje poświęcone aktywizacji partnerów sieci,
- działania informacyjno-promocyjne o KSOW,
- analizy i oceny oraz monitorowanie działalności KSOW.

Odbiorcy: partnerzy KSOW i inni uczestnicy sieci (potencjalni partnerzy KSOW) działający w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

V. Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej.

Cele działania: wspieranie możliwości nawiązywania różnych form współpracy między podmiotami działającymi na obszarach wiejskich a podmiotami zaangażowanymi w rozwój obszarów wiejskich, m. in. poprzez wspieranie projektów współpracy realizowanych przez LGD w ramach IV Osi PROW.

Formy realizacji działania:

- wyjazdy studyjne,
- konferencje,
- seminaria,
- udział w targach,
- wymiana ekspertów.

Odbiorcy: partnerzy KSOW i inni uczestnicy sieci działający w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

VI. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej.

Cele działania: urzeczywistnienie zasad partnerstwa oraz efektywnego sposobu wymiany informacji, poprzez rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej i międzynarodowej,

Formy realizacji działania:

- strony internetowe,
- biuletyn KSOW,
- seminaria, konferencje i wyjazdy studyjne,
- wystawy, pokazy, targi,
- powoływanie grup tematycznych dla planowania i organizowania inicjatyw w ramach wybranego tematu,
- organizacja spotkań dla poszczególnych podmiotów w ramach sieci, zarówno wśród partnerów z jednej grupy tematycznej jak i między grupami,
- porozumienia o współpracy krajowej i międzynarodowej.

Odbiorcy: partnerzy krajowi i międzynarodowi KSOW.

VII. Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Cele działania: zapewnienie oraz rozpowszechnianie informacji na temat rozwoju obszarów wiejskich, ocena i umożliwienie przepływu informacji na temat wyników realizacji WPR, a w szczególności II filaru WPR- polityki rozwoju obszarów wiejskich do wszystkich podmiotów działających na obszarach wiejskich oraz do opinii publicznej.

Formy realizacji działania:

- strona internetowa,
- biuletyn KSOW,
- międzynarodowe, krajowe i regionalne konferencje i seminaria,
- spotkania i wyjazdy studyjne,
- publikacje o charakterze informacyjnym,
- oceny i analizy.

Odbiorcy: partnerzy KSOW i inni uczestnicy sieci działający w obszarze rolnictwa, gospodarki żywnościowej i rozwoju obszarów wiejskich.

Wdrażanie wyżej wymienionych działań będzie realizowane na szczeblu krajowym i wojewódzkim przez Sekretariat Centralny i sekretariaty regionalne. Sekretariaty zapewnią udział partnerów sieci w realizacji działania.

Ponadto Plan Działania zawiera cele działań, harmonogram realizacji działań objętych Planem działania w ujęciu kwartalnym oraz plan finansowy z podziałem na poszczególne działania objęte planem działania, w tym wskazanie szacunkowych kwot i łącznej wartości realizacji wszystkich zadań zaplanowanych w ramach poszczególnych działań oraz źródła ich finansowania.